

Marien onderzoek en het marien en maritiem beleid in de federale en Vlaamse regeerakkoorden

Vlaams Instituut voor de Zee VLIZ

Beleidsinformerende Nota

Nota voorop

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) kan op vraag van haar doelgroepen, alsook op eigen initiatief kostenvrij en gericht beleidsrelevante informatie verschaffen. Deze informatie wordt ter beschikking gesteld onder de vorm van beleidsinformerende nota's (BIN).

De inhoud van de beleidsinformerende nota's is gestoeld op de actuele wetenschappelijke inzichten en objectieve informatie, data en gegevens. Het VLIZ steunt hierbij zoveel als mogelijk op de expertise van kust- en zeewetenschappers in het netwerk van mariene onderzoeksgroepen in Vlaanderen/België, en het internationale netwerk.

De beleidsinformerende nota's zijn een reflectie van het neutrale en ongebonden karakter van het VLIZ, en streven naar een maximale vertaling van de basisprincipes van duurzaamheid en een ecosysteem-gerichte benadering zoals die onderschreven wordt in het Europese geïntegreerd maritiem beleid en kustzonebeheer.

Meer informatie over de kerntaken, uitgangspunten en randvoorwaarden van het VLIZ:

<http://www.vliz.be/nl/missie>

Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Wandelaarkaai 7, B-8400 Oostende (www.vliz.be)

INHOUD VAN DE NOTA

Betreft: Het informeren van het beleid, de onderzoeksgemeenschap en andere belanghebbenden over de (concrete) acties en maatregelen die het (marien) onderzoek en het marien en maritiem beleid aanbelangen in de regeerakkoorden van de federale (2014) en Vlaamse regering (2014-2019).

Datum: 2014

ISSN nummer: ISBN 978-94-920430-6-1

Auteurs: Hans Pirlet (VLIZ), Ann-Katrien Lescrauwaet (VLIZ) & Thomas Verleye (VLIZ)

Te citeren als:

VLIZ (2014). Beleidsinformerende Nota: Marien onderzoek en het marien en maritiem beleid in het federaal en het Vlaams regeerakkoord. *VLIZ Beleidsinformerende nota's BIN 2014_004*. Oostende. 10 pp.

Bron foto's cover: <http://www.premier.be> en <http://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering>

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING (PAG. 4)

REGEERAKKOORD FEDERALE REGERING (2014) (PAG. 4)

REGEERAKKOORD VLAAMSE REGERING (2014-2019) (PAG. 8)

MARIEN ONDERZOEK EN HET MARIEN EN MARITIEM BELEID IN HET FEDERAAL EN HET VLAAMS REGEERAKKOORD

Inleiding

In het convenant tussen het Vlaams Gewest en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) (2012-2016) wordt in de operationele doelstellingen vastgelegd dat *“het VLIZ een duurzaam en wetenschappelijk onderbouwd beleid van de kustzone, de zeegebieden en de aanpalende estuaria ondersteunt door het aanreiken van beleidsrelevante wetenschappelijke informatie. Het VLIZ zal hierbij ook instaan voor de productie van het ‘Compendium voor Kust en Zee’”*.

In de voorliggende nota wordt een sectoraal overzicht gegeven van de (concrete) acties en maatregelen die opgenomen werden in de regeerakkoorden van de federale (2014) en Vlaamse regering (2014-2019) en het (marien) onderzoek en het marien en maritiem beleid aanbelangen. Dit heeft als doel het marien en maritiem beleid, de mariene onderzoeksgemeenschap en andere belanghebbenden en betrokkenen van de meest recente ontwikkelingen te informeren. Het overzicht heeft louter een informerende functie en beoogt geenszins een bepaalde visie of krachtlijn van het beleid te promoten. Voor de exacte verwoording wordt verwezen naar de officiële regeerakkoorden.

1. Federaal regeerakkoord (2014)

1.1 Zaken die het (mariene) onderzoek aanbelangen

- De regering vindt het essentieel om het fundamenteel onderzoek in ons land blijvend te financieren.
- De nadruk wordt gelegd op betere beleidsconcordantie ten aanzien van de Gewesten inzake onderzoek en wetenschappelijke openbare dienst (Er zal een inventaris opgemaakt worden van federale steunmaatregelen, premies en subsidies die op elk beleidsniveau aan onderzoek worden besteed).
- De vrijstelling van de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers wordt bestendigd.
- De regering wil de administratieve formaliteiten voor de aanmelding van onderzoeksprojecten tot een minimum herleiden (elektronisch loket).

1.1.1 Ruimtevaartbeleid

- De regering voorziet blijvende Belgische steun voor de Europese ruimtevaartprogramma's (specifieke aandacht voor activiteiten ten dienste van de burgers en het beleid).
- Alle personeel en middelen die de federale departementen aan ruimtevaart wijden worden gegroepeerd in een Interfederaal Ruimtevaartbureau met rechtspersoonlijkheid.

1.1.2 Federale wetenschappelijke instellingen (FWIs)

- De structuur van de FWIs wordt geharmoniseerd en gemoderniseerd.
- De nieuwe structuur gaat uit van een verzelfstandiging van de verschillende instellingen. Er wordt onderzocht of dit kan gebeuren in samenwerking met onder andere private actoren, andere overheden en academische instellingen.

- Door middel van gedeelde diensten (zoals B&B, ICT, logistiek, bewaking, vertaling enz.) tracht men door schaalvoordeel onmisbare besparingen te verwezenlijken.
- De regering wil synergiën tot stand brengen waar nationale en/of internationale samenwerking noodzakelijk is (Daartoe wordt een college van directeurs-generaal opgericht).
- De FWIs beschikken elk over eigen dotatie.
- De collecties moeten één geheel blijven en zoveel mogelijk opengesteld worden voor het publiek.
- Er komt een sterkere controle op de werking van de instellingen, het management en het financieel beheer door middel van een beheerovereenkomst met de regering.
- Er komt een masterplan voor de infrastructuur (gebouwen) van de instellingen.

1.1.3 POD wetenschapsbeleid

- De POD Wetenschapsbeleid wordt afgeschaft en elders als algemene directie geïntegreerd.
- Er komt een audit die de huidige subsidietoelagen van de POD aan instellingen in binnen- en buitenland volledig in kaart brengt, doorlicht en evalueert.
- Medio 2015 zal de regering de huidige stromen rationaliseren met het oog op het realiseren van een netto-besparing.

1.1.4 Poolsecretariaat

- Het Poolsecretariaat neemt de structuur aan van een ivzw waarbij de verdragsstaten een meerderheidsbelang in het bestuur aanhouden.
- De regering wil snel contacten leggen met de andere landen (onder andere Zwitserland) om het gemeenschappelijk gebruik van mensen en materiële middelen na te gaan.

1.1.5 Digitalisering / ICT-beleid

- De regering wil de digitalisering, de opslag van gegevens en de gegevensuitwisseling verder ontwikkelen. In dat kader zet ze het beleid van DIGIT 03 voort voor de archivering en de toegang tot wetenschappelijke gegevens.
- De federale regering maakt werk van open data: de beschikbaarstelling van data aan bedrijven, wetenschappers en burgers, met respect voor de privacy.

1.1.6 Onderzoeksschip

- Om aan de internationale verplichtingen te voldoen, is een onderzoeksschip nodig. De regering zal bekijken of er beroep kan gedaan worden op een ander onderzoeksschip. Indien dit onmogelijk is, dan zullen voor de financiering van een schip verschillende pistes onderzocht worden.

1.2 Zaken die het mariene en maritieme beleid aanbelangen

1.2.1 Energie

- De regering zal de steunmechanismen voor de ondersteuning van hernieuwbare energie conformeren aan de richtsnoeren voor staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020 van de Europese

Commissie. Dit zal onder meer bijdragen tot een betere integratie van hernieuwbare energie in de markt. In dit kader wil de regering deze nieuwe richtsnoeren toepassen op de bestaande en geplande hernieuwbare energieproductiecapaciteit op de Noordzee die nog sterk afhankelijk is van steun buiten de markt.

- Aan ELIA en de sector zal de regering vragen om op kostenefficiënte wijze een “stopcontact op zee” voor de offshore windmolenparken uit te werken. De individuele exploitanten moeten hierbij worden betrokken.
- De opslag van elektriciteit is één van de belangrijke uitdagingen in de volgende jaren. De regering zal het onderzoek en de ontwikkeling inzake elektriciteitsopslag alsmede de investeringen hierin aanmoedigen.
- De regering zal er binnen een budgettair neutraal kader toe bijdragen dat op het gebied van onderzoek en ontwikkeling ons land een pioniersrol blijft vervullen inzake offshore energie.

1.2.2 Leefmilieu

- **Klimaat:**
 - Inzake de strijd tegen de klimaatverandering zal de regering een ambitieus, effectief en realistisch klimaatbeleid bepleiten bij de Belgische standpuntbepaling ten aanzien van het Europese en internationale beleid. De regering zal daarbij voorstellen om slechts één enkele EU-doelstelling per lidstaat op te leggen: namelijk deze voor de uitstoot van broeikasgassen. De doelstellingen voor hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie moeten als middelen worden beschouwd.
 - Samen met een flankerend beleid op het gebied van fiscaliteit, biobrandstoffen, fietsen, productnormen, federale energie-efficiënte overheidsgebouwen en spoorwegen, zal offshore windenergie de federale bijdrage vormen aan de realisatie van de Belgische doelstellingen van het klimaat-energiepakket 2020 van de EU.
 - De regering zal samen met de Gewesten werk maken van een shift naar andere vervoersmodi. In dat opzicht kan onder meer een herwaardering van de binnenvaart een positief gegeven zijn om de CO₂-uitstoot in de transportsector verder te laten dalen met een positief gevolg voor de verkeerscongestie.

- **Mariene milieu:**

Het nationale maatregelenprogramma dat in overleg met de deelstaten opgesteld wordt om de EU-kaderrichtlijn “mariene strategie 2020” uit te voeren, moet een effectieve en ambitieuze bijdrage leveren aan het behoud en de bescherming van mariene biodiversiteit. De federale regering zal dit maatregelenprogramma opstellen en uitvoeren.

1.2.3 Mobiliteit

- **Maritiem vervoer:**

De regering beschouwt de scheepvaart als een belangrijk deel van de logistieke keten. De positie van België als scheepvaartnatie in de wereld wordt geconsolideerd en versterkt door het verbeteren van de commerciële aantrekkelijkheid en competitiviteit voor de exploitanten van Belgische schepen. De huidige Belgische maritieme wetgeving wordt gemoderniseerd. Speciale aandacht gaat ook uit naar de pleziervaart met maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de dienstverlening van de overheid en regelmatig overleg met de sector.

1.2.4 Burgerlijk recht

- De regering zal een regeling uitwerken om internationale cruiseschepen, die uitgerust zijn met een casino en/of kansspelen, toe te laten om in onze territoriale wateren kansspelen of weddenschappen te exploiteren, tot op het moment waarop zij voor anker gaan (in de haven).

1.2.5 Modernisering van de arbeidsmarkt/loopbanen

- Het stelsel van de havenarbeid zal in overleg met de sociale partners worden gemoderniseerd.

2. Vlaams regeerakkoord (2014-2019)

2.1 Zaken die het (marien) onderzoek aanbelangen

2.1.1 Administraties:

- Het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie verdwijnt. Het luik bedrijfsgerichte processen fuseert met het Agentschap Ondernemen tot het Agentschap Ondernemen en Innovatie.
- De rest van IWT vormt samen met de Herculesstichting en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek het extern verzelfstandigd agentschap FWO.
- De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) wordt opgeheven.

2.1.2 Investeren in een excellente kennisbasis - Concrete acties:

- Versterken onderzoeksmiddelen hoger onderwijs (waaronder Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO)) en stimuleren van de samenwerking hoger onderwijs en bedrijfswereld
- Verhoging slaagkansen projecten en mandaten FWO en eenvoudigere en transparantere procedures
- Ontwikkeling van een strategie voor onderzoekers (loopbaanaspecten, flexibele arbeid, mobiliteit van en naar industrie, systeem van innovatiestages, etc.)
- Steun voor open data en open access
- Blijvende investering in onderzoekinfrastructuur (zoals ESFRI en supercomputer).
- Een STEM-beleid met meer slagkracht (Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM)) => rol voor wetenschapscommunicatie
- Pro-actief beleid rond Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (bv. Oplossing voor huisvestingsproblematiek VLIZ)
- Internationaliseringsstrategie onderwijs en onderzoek
- Er wordt samen met de federale overheid gewerkt aan fiscale gunstmaatregelen voor O&O

2.2 Zaken die het mariene en het kustgebonden beleid aanbelangen

2.2.1 Administraties:

- Het Agentschap Wegen en Verkeer en het Departement MOW fuseren.
- Waterwegen en Zeekanaal en De Scheepvaart worden het Agentschap Waterwegen.
- De Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij (SALV) gaat deel uitmaken van de SERV.

2.2.2 Toerisme:

- Met betrokken lokale besturen en andere partners de mogelijkheden onderzoeken om het maritieme en nautische verleden van Vlaanderen toeristisch te ontsluiten en als troef uit te spelen, onder meer in Antwerpen en aan de Kust.
- Ontwikkeling van een strategisch beleidsplan voor elk van de toeristische macrobestemmingen (waaronder de Vlaamse Kust) met bijhorende impulsmiddelen en promotiebudgetten.

2.2.3 Mobiliteit en openbare werken:

- Investerings in de optimale ontsluiting van de havens:
 - Vermelding van onder meer de bouw van de Deurganckdoksluis (haven Antwerpen), de nieuwe zeesluis kanaal Gent-Terneuzen en het voorkeursalternatief “beperkte open-getijzone” voor het SHIP-project (strategisch haveninfrastructuurproject; haven Zeebrugge)
 - Uitbreiding behandelingscapaciteit van containers door middel van de ontwikkeling van de zone Saeftinghe (Saeftinghedok – haven Antwerpen)
 - Bevestiging en versterking van de rol van de havencommissaris
 - Versterking van het samenwerkingsverband Flanders Port Area
 - Verdere ontwikkeling van ontsluiting tussen de havens onderling en met het hinterland
- Investerings in een betrouwbaar, efficiënt en slim waterwegennetwerk (selectie):
 - Een betere hinterlandontsluiting van de haven van Zeebrugge (bv. betere doorvaart op ringvaart Brugge en mogelijk onderzoek voor binnenvaart door ingrepen langs de kust)
 - Stimulatie van permanente innovatie in zowel de waterbouw als de scheepsbouw (vergroenen, walstroom, afvalafgifte, etc.)
 - Een geactualiseerd waterrecreatieplan om het toeristisch en recreatief potentieel van de waterwegen en de kust uit te bouwen
- Veiligheid op het waterwegennetwerk – Kustbescherming:
 - Versnelde aanpak zandopspuitingen via publiek-private samenwerking en door uitvoering van het plan Vlaamse Baaier
 - Optimalisatie van de bagger- en stortstrategie
 - Uitvoeren van de harde maatregelen uit het Masterplan Kustveiligheid
- Investerings in De Lijn – voorrang aan de reiziger:
 - Vraaggestuurd versterken van het bestaande netwerk door de uitbouw van onder meer het kustnetwerk tot een samenhangend openbaarvervoerssysteem waar de belangrijke vervoersassen tussen kleinere steden en gemeenten op aansluiten
 - Vervanging kusttram
 - Tramtunnel in het kader van het SHIP-project (haven van Zeebrugge)
 - Onderzoeken van onder meer de volgende verbindingen: Koksijde-Veurne en de spoorverbinding Brugge-Zeebrugge

2.2.4 Visserij:

- Finalisatie Operationeel Programma en tegen eind 2014 indienen bij Europa.
- Uitdagingen voor komende jaren:
 - Aanlandingsplicht implementeren
 - Met kustvisserij inspelen op nieuwe beperkingen vanuit het Maritiem Ruimtelijk Plan
 - Onderzoek ILVO als motor voor transitie verder versterken en samenwerking met VLIZ uitdiepen
 - Aquacultuurbeleid verder stimuleren via het opgerichte platform
 - Marktgeoriënteerd beheer met actieve rol voor de producentenorganisatie
 - Op EU-niveau pleiten voor gelijke visserij-voorwaarden voor zowel de ganse EU vloot als de niet-EU vloot die importeert

2.2.5 Natuur:

- Bescherming van de bijzonder waardevolle historisch permanente kustpolder-graslanden op basis van de na het openbaar onderzoek vastgestelde kaart.
- Aanpak van de bescherming van zeezoogdieren via het soortenbesluit en een verbod op het gebruik van kieuw- en warrelnetten door sportvissers aan de kustlijn.